ЛИТЕРАТУРА
1. Бычек, И.И. Деловые интеллектуальные игры в контексте преподавания менеджмента и маркетинга / И.И. Бычек, Н.В. Никитина // Перспективы развития высшей школы: материалы X Международной научно-методической конференции. Учреждение образования «Гродненский государственный аграрный университет». 2017. - С. 106-108.
2. Бычек, И.И. Повышение конкурентоспособности управленческого персонала сельскохозяйственного предприятия / И.И. Бычек // Современные технологии сельскохозяйственного производства: сборник научных статей по материалам XX Международной научно-практической конференции. – Гродно: ГГАУ, 2017. – С. 25-27
3. Никитина, Н.В. Роль проективных психологических тестов в деятельности преподавателя / Н.В. Никитина, И.И. Бычек // Материалы X Международной научно-методической конференции. Учреждение образования «Гродненский государственный аграрный университет». 2017. - С. 398-400.
4. Эффективность взаимодействия образовательных учреждений и бизнес-среды: теория, методология, практика: колл. монография / Т. Н. Бондаренко [и др.]; под науч. ред. д-ра экон. наук, проф. А. П. Латкина. - Владивосток: Изд-во ВГУЭС, 2010.

УДК 378.663:37.091.321:655.535.54 (476.6)

РЭФЕРАТ ЯК КАМПАНЕНТ САМАСТОЙНАЙ ПРАЦЫ СТУДЭНТАЎ

А.М. Асіпчук
УА “Гродзенскі дзяржаўны аграрны ўніверсітэт” (Рэспубліка Беларусь, 230008, г. Гродна, вул. Церашковай, 28; e-mail: ggau@ggau.by)

Анатацыя. У артыкуле разглядаюцца асноўныя віды рэфератаў, якія прапануюцца студэнтам для самастойнай працы.
Ключавыя словы: рэферыраванне, інфарматыўны рэферат, індыкатыўны рэферат, рэферат-даклад.

РЕФЕРАТ КАК КОМПОНЕНТ САМОСТОЯТЕЛЬНОЙ РАБОТЫ СТУДЕНТОВ

О.Н. Осипчук
УО “Гродненский государственный аграрный университет” (Республика Беларусь, 230008, г. Гродно, ул. Терешковой, 28; e-mail: ggau@ggau.by)

Аннотация. В статье рассматриваютсяосновные виды рефератов, которые предлагаются студентам для самостоятельной работы.
Ключевые слова: реферирование, информативный реферат, индикативный реферат, реферат-доклад.

РЕПОЗИТОРИЙ ГГАУ

ABSTRACT AS A COMPONENT OF STUDENTS' INDEPENDENT WORK

A.M. Asipchuk
EI "Grodno State Agrarian University" (Belarus, Grodno, 230008, 28 Tereshkova st.; e-mail: ggau@ggau.by)

Summary. The article considers the main types of abstracts that students are offered for independent work.
Key words: referencing, informative abstract, indicative abstract, abstract-report.

Важным аспектам пры падрыхтоўцы кваліфікаваных спецыялістаў у ВНУ з'яўляецца самастойная праца студэнтаў (далей СПС). Прынцып "навучыць вучыцца" выходзіць сёння на першы план. Сярод задач, якія прадугледжвае дысцыпліна "Беларуская мова (прафесійная лексіка)" падчас арганізацыі СПС, называюцца і такія, як "… падрыхтоўка вусных паведамленняў і пісьмовых рэфератаў па вызначанай тэматыцы, … рэферыраванне і анатаванне прафесійна арыентаваных тэкстаў і інш." [1, с. 9]. Спынімся больш падрабязна на рэфераце як адным з элементаў СПС.

Студэнты, безумоўна, маюць агульнае ўяўленне аб рэферацеса школьнага курса, у іх ёсць пэўны вопыт напісання рэфератаў пераважна па гуманітарных і прыродазнаўчых прадметах. Захоўваючы пераемнасць у адукацыйным працэсе і ўлічваючыраней набытыя веды, выкладчыку вышэйшай школы неабходна паказаць ролю рэферыравання пры падрыхтоўцы дакладаў, курсавых і дыпломных прац; развіць навыкі рэфератыўнага чытання і перапрацоўкі тэкстаў.

Пры вывучэнні тэмы "Жанры навуковай літаратуры" засяроджваецца ўвага на класіфікацыі рэфератаў у залежнасці ад паўнаты выкладу інфармацыі (*інфарматыўныя* і *індыкатыўныя*), колькасці першакрыніц (*манаграфічныя* і *аглядныя*), чытацкага прызначэння (*агульныя* і *спецыялізаваныя*). Сам рэферат з'яўляецца вынікам кампрэсіі (сціскання) зместу першакрыніцы.Студэнты знаёмяцца з двума шляхамі кампрэсіі тэксту:1)змяншэнне інфармацыі; 2) захаванне інфармацыі ў адносна поўным аб'ёме пры дапамозе прыёмаў *апушчэння*, *сумяшчэння* і *замяшчэння*. Як заўважае В.В. Маршэўская, "рэферат павінен быць аб'ектыўным, поўным, лагічным, адпавядаць стылістычным нормам" [2, с. 165].

Перш чым прапаноўваць рэферыраванне навуковых тэкстаў у якасці СПС патрэбна на практычных занятках адпрацаваць усе названыя шляхі кампрэсіі інфармацыі на адносна невялікіх фрагментах

РЕПОЗИТОРИЙ ГГАУ

тэкстаў па спецыяльнасці або тэкстах навукова-папулярнай літаратуры. Варта звярнуць увагу студэнтаў і на такія тыповыя памылкі пры рэферыраванні, як "неапраўданая страта навуковай інфармацыі, скажэнне сэнсу першакрыніцы, адсутнасць логікі ў падачы інфармацыі" [2, с. 158]. Акрамя таго, выкладчык павінен патлумачыць, што такое *рэфератыўны від чытання*, які прадугледжвае выдзяленне найбольш інфарматыўных элементаў першакрыніцы, сэнсавы падзел выказвання на тэму і рэму.

Інфарматыўныя рэфераты (рэфераты-канспекты) складаюцца з уступу, у якім змяшчаецца бібліяграфічнае апісанне, асноўнай часткі і заключэння. Пры змяншэнні тэксту важна не страціць галоўную думку аўтара, найбольш істотныя палажэнні і вывадыяго працы. Выклад інфармацыі тут адбываецца выключна з пазіцыі аўтара першакрыніцы і не можа насіць суб'ектыўны (г. зн. з пункту гледжання рэферэнта) характар. У заключнай частцы рэферата-канспекта мэтазгодна падкрэсліць значэнне і актуальнасцьгэтай навуковай працы.

У *індыкатыўных* рэфератах (рэфератах-рэзюмэ) называюць толькі асноўную тэму першакрыніцы (менавіта *аб чым* дадзеная кніга, артыкул, манаграфія і пад.), указваюць ключавыя словы, назвы параграфаў, раздзелаў, колькасць ілюстрацый, табліц; падаюць дакладныя бібліяграфічныя звесткі. Такія рэфераты яшчэ называюць "рэфератыўнай анатацыяй", якая дапамагае пры падборы навуковай літаратуры.

Асабліва пашыранымі з'яўляюцца *рэфераты-даклады*, што рыхтуюцца студэнтамі для выступлення на практычных занятках. Тэмы паведамленняў не абмяжоўваюцца толькі прафесійнай накіраванасцю і маюць самы разнастайны спектр: гістарычныя, псіхалагічныя, літаратурныя, культуралагічныя, прыродазнаўчыя і інш. Студэнты выбіраюць найбольш цікавыя, на іх думку, тэмы і абавязкова (у адрозненне ад інфарматыўнага рэферата) выказваюць сваё меркаванне, часам крытычнае бачанне той ці іншай праблемы. Як правіла, рэферат-даклад пішацца на аснове некалькіх крыніц, таму папярэдне неабходна заканспектаваць іх, прадумаць план выступлення. Пажадана наяўнасць цытат, якімі падмацоўваецца паведамленне. Кампазіцыйна рэферат-даклад складаецца з уводзін, асноўнай часткі і заключэння. Пры складанні рэфератаў студэнты таксама вучацца афармляць спасылкі ў адпаведнасці з ДАСТам.

Такім чынам, рэферат як кампанент СПС садзейнічае развіццю навыкаў працы з навуковай літаратурай, уменню якасна перапрацоўваць неабходную інфармацыю.

РЕПОЗИТОРИЙ ГГТУ

ЛІТАРАТУРА
1. Беларуская мова (прафесійная лексіка): тыпавая вучэб. праграма для выш. навуч. устаноў / склад.: М.Р. Прыгодзіч, Г.І. Кулеш, Н.П. Лобань; пад рэд. М.Р. Прыгодзіча. – Мінск: РІВШ, 2008. – 28 с.
2. Маршэўская, В.В. Беларуская мова. Прафесійная лексіка: Вучэб. дапам. / В.В. Маршэўская. – Гродна: ГрДУ, 2003. – 274 с.

УДК 378.4

ФОРМИРОВАНИЕ КОНФЛИКТОЛОГИЧЕСКОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ

Н.А. Пронина
ФГБОУ ВО «Тульский государственный педагогический университет им. Л.Н. Толстого» (Россия, 300026, город Тула, Пр. Ленина, 125; e-mail: natalie4941@rambler.ru)

Аннотация. На основе опыта преподавания в педагогическом университете раскрываются особенности формирования конфликтологической компетентности будущих учителей. Приводятся результаты исследования, доказывающие, что повысился уровень подготовки выпускников к профессиональной деятельности.
Ключевые слова: будущий учитель, формирование, конфликт, компетентность

THE FORMATION OF CONFLICT COMPETENCE OF FUTURE TEACHERS

N. A. Pronina
Federal State Budgetary Educational Institution of Higher Education «Tula State Lev Tolstoy Pedagogical University» (Russia, 300026 Tula, 125 Lenin st.; e-mail: natalie4941@rambler.ru)

Summary. On the basis of experience of teaching in the pedagogical university features of formation of konfliktologichesky competence of future teachers are revealed. The results of a research proving that the level of training of graduates to professional activity has increased are given.
Keywords: future teacher, formation, conflict, competence

Современному обществу необходимы учителя, владеющие искусством слова, способные разрешать любые конфликтные ситуации, которых в повседневной жизни школы огромное количество.

Для этого необходимо сформировать конфликтологическую компетентность будущего педагога.